

Izbija rak na rano udobje in praznovanje.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniki prostori:
2827 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2827 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXV. Chicago, Ill., petek, 5. avgusta (August 5), 1932. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 184

Green pripravlja načrt brezposelnostnega zavarovanja

Študira evropsko zakonodajo in ameriške osnutke za zavarovanje proti brezposelnosti. Načrt bo predložen konvenciji

Washington.—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, se je takoj po seji eksekutive, ki se je izrekla za zvezno zavarovanje proti brezposelnosti, lotil dela v zvezi z zakonskim načrtom, ki bo predložen prihodnji seji eksekutive v oktobru in konvenciji federacije v novembru.

Študirati je pričel razne zavarovalne sisteme v Evropi in načrte, ki so bili predloženi v raznih državnih zbornicah v tej državi v zadnjih par letih. Green je rekel, da bo izluščil najboljše točke in priredil tak načrt, da bo najbolje odgovarjal ameriškim razmeram.

Največji pomen tega koraka federacije je v tem, da se je eksekutiva izrekla za zvezno zavarovanje, kar bo nedvomno potrdila tudi konvencija. Vsa dosedanja prizadevanja in agitacija se je v glavnem vršila za zavarovanje po državah. Zasključek eksekutive pa je to akcijo spremenil in se bo boj za naprej koncentriral v kongresu.

Poleg potrebe za splošno zvezno zavarovanje je eksekutiva naglasila tudi potrebo, da se zavaruje delavec pred diskriminacijo pri nakazovanju podpore in pred izrabljanjem zavarovanja za znižavanje mezd. Načrt bo vseobsegajoč, da v slučaju stavke ali izpisa delavcev ne smejo siliti na delo ali pa pod nižjimi plačili kot je unijska lestvica kot pogoj zavarovanja.

Na zadnji konvenciji federacije v Vancouverju je bila ta točka glavni ugovor proti zavarovanju. Unijski voditelji so poudarjali ta strah in svarili delegate pred nevarnostjo, ki (po njih sodenju) preti unijam vsled možnosti, da se zavarovanje izrazi za boj proti unijam. Izkušnje v drugih državah seveda kažejo drugače: da je zavarovanje v korist in ne v škodo unijam.

Eksekutiva pa je končno spoznala, kot so spoznali delavci v drugih državah, da unijam preti pogin vsled brezposelnosti in ne radi zavarovanja. V resnici jih bo slednje rešilo pred razpadom prvih vsled materialne koristi, ki jo bodo delavci imeli od zavarovanja in drugič se bodo delavci unij bolj oklenili vsled nove ideologije in večjega idealizma.

Ta korak federacije pomeni začetek konca "pure and simple" trade unionizma, takozvanega bizniškega unionizma, ki je sankcioniral taktiko, katere je prinašala koristi v glavnem ali pa izključno le dobro organiziranim strokam, interese delavstva na splošnem pa ignorirala. Bizniški unionizem je tudi omogočil razvoj raketirstva v unijah, kateremu je eksekutiva sedaj napovedala boj.

Zavarovalni načrt federacije bo tvoril njeno najvažnejšo zahtevo v prihodnjem zasedanju kongresa in bo imel podporo vsega organiziranega delavstva. Poleg te zahteve bo pred kongresom tudi načrt železničarjev glede zveznih pozijil brezposelnim, katerega je tudi eksekutiva federacije odobrila in ga sklenila podpirati.

"Thomas for President" klub na višjih solah

Chicago. — Glavni stan socialistične stranke poroča, da je bilo dozdaj organiziranih 44 "Thomas for President" klubov na 44 univerzah in kolegijih. Z organizatoričnim delom med dijaki in profesorji se nadaljuje. Pričuje se, da bodo ti klubi po volitvah funkcionirali kot socialistične postojanke.

SENATOR BORAH URGIRA RAZOROŽITEV

Evropa se mora razorožiti in šele potem bomo lahko govorili o črtanju dolgov, pravi senator. On bi takoj priznal Rusijo, ako bi bil izvoljen za predsednika

Minneapolis, Minn., 4. avg. — Senator William E. Borah je v svojem govoru v tem mestu urgiral črtanje vojnih dolgov, katere so evropske države napravile v Združenih državah, toda to le pod pogojem, da se Evropa izreče za razorožitev. Kombinacija teh dveh stvari poleg rešitve reparacijskega vprašanja je podlagala za vrnitev svetovne prosperitete, je rekel Borah.

"Ako Evropa ne pristane na razorožitev, ne more biti govora o črtanju vojnih dolgov", je nadaljeval Borah. On je potem predlagal, naj Združene države na vseh bodočih svetovnih ekonomskih konferencah insistirajo, da se vprašanje vojnih dolgov, reparacij in razorožitvi posveti vsa mogoča pozornost.

"Razorožitev je prvi pogoj za vrnitev zaupanja in prosperitete", je rekel Borah. "Združene države so in morajo voditi gibanje za razorožitev, toda moja domovina se ne more razorožiti, dokler tega ne store druge. Kongres lahko sprejema razne zakone, toda to ne bo uposlilo milijonov brezposelnih.

"Korenine zla segajo globoko. Nemčiji je bilo naloženo težko breme reparacij, kar je rezultiralo v gradnji carinskih sidov. Nemčija ni mogla plačevati reparacij, zato povečala produkcijo in reducirala delavskega življenjskega standarda, ker so carinski sidovi zaprli trge za njene industrijske produkte.

"Ako bi bil jaz izvoljen za predsednika, bi priznal Rusijo naslednji dan." To je bil Borahov odgovor na stavljeno vprašanje. "Zavedam se, da je to veliko ekonomsko vprašanje, toda menim, da bi s priznanjem Rusije ubil komunizem v Rusiji." Borah je govoril v dvorani državne univerze. Krog petstotih ljudi je slišalo njegov govor, več tisoč drugih pa je moralo oditi, ker ni bilo zanje prostora v dvorani.

Amnestija za politične jetnike v Prusiji

Berlin. — V državni zbornici je bila stavljena predloga, da se vse tiste, ki so bili obsojeni v zapor radi političnih prestopkov ali pa so obtoženi teh prestopkov, izpusti iz ječe. Znaki kažejo, da bo predloga sprejeta.

Amnestija za politične jetnike v Prusiji

Berlin. — V državni zbornici je bila stavljena predloga, da se vse tiste, ki so bili obsojeni v zapor radi političnih prestopkov ali pa so obtoženi teh prestopkov, izpusti iz ječe. Znaki kažejo, da bo predloga sprejeta.

Amnestija za politične jetnike v Prusiji

Berlin. — V državni zbornici je bila stavljena predloga, da se vse tiste, ki so bili obsojeni v zapor radi političnih prestopkov ali pa so obtoženi teh prestopkov, izpusti iz ječe. Znaki kažejo, da bo predloga sprejeta.

Amnestija za politične jetnike v Prusiji

Berlin. — V državni zbornici je bila stavljena predloga, da se vse tiste, ki so bili obsojeni v zapor radi političnih prestopkov ali pa so obtoženi teh prestopkov, izpusti iz ječe. Znaki kažejo, da bo predloga sprejeta.

Amnestija za politične jetnike v Prusiji

Berlin. — V državni zbornici je bila stavljena predloga, da se vse tiste, ki so bili obsojeni v zapor radi političnih prestopkov ali pa so obtoženi teh prestopkov, izpusti iz ječe. Znaki kažejo, da bo predloga sprejeta.

Mladinska liga za industrijsko akcijo

Nastavila je organizatorja, ki bo vodil delo med neorganiziranimi in v stavkah. Naklonjena Rusiji

Cleveland, (FP) — Delegetje Mladinske socialistične lige, ki so zborovali v tem mestu, so sklenili, da posveti liga svoje energije tudi pri organiziranju delavcev v unije. V ta namen so kreirali posebni department, ki bo vodil delo na industrijskem polju — v stavkah in pri širjenju propagande med tovarniškimi delavstvom.

Za načelnika tega departmenta je bil izvoljen Arthur G. McDowell, bivši organizator socialistične stranke v Pennsylvaniji, za tajnika lige pa George Smerkin iz Chicaga.

Nastavljenih bo tudi 10 potujočih organizatorjev. Izmed sto delegatov lige, ki šteje 3000 članov v 69 postojankah in 35 mestih, je bilo 10 izvoljenih v eksekutivo. Liga prične izdajati svoje glasilo, ki prične izhajati v Chicagu s pričetkom decembra.

Liga je bila zgrajena v zadnjih par letih. Pred razkolom je bilo mladinsko gibanje močno krilo socialistične stranke, po razcepitvi pa je šla večina s komunisti. Zadnje čase se obnavlja rapidno, ker se je tudi mladina pričela zanimati za socializem, kot je pokazala konvencija.

Sprejeta resolucija o Rusiji pravi, da je deželni sovjetov "edina luč, ki svetli v temju kapitalističnega kaosa." Obširna je bila tudi diskusija o vojni in vojnih nevarnostih, nakar je bila sprejeta resolucija, ki poziva ameriško mladino na boj proti vojni in v slučaju izbruha pa na aktivno rezistenco.

Sprejeta je bila tudi resolucija za oprostitve scottsborskih žrtv, Mooneyja in Billingsa ter proti terorizmu premogovnih baronov v Kentuckyju in drugod.

Kitajci oblegajo mandžursko mesto

Japonska odredila vojne ladje proti kitajskim rebelom

Tokio, 4. avg. — Poročila, ki so danes dospela semkaj iz Mukdensa, se glase, da je v teku ostra bitka med janskimi pomorščaki in kitajskimi rebeli, ki oblegajo mesto Yingkow. To mesto, ki šteje 200,000 prebivalcev, se nahaja na severovzhodnem koncu liaotangskega zaliva.

Tri japonske križarke, ki so včeraj priplule v Yingkow, so pričele bombardirati pozicije, ki so jih zasedli kitajski rebeli. Japonski konzul je pozval japonske prebivalce v okolici, naj se umaknejo v mesto. Doznavajo se tudi, da je japonska vlada odredila nadaljnji dve vojni ladji proti Kitajcem.

Neko poročilo se glasi, da bo Nobuo Muto imenovan za načelnika japonske armade v Kwintungu. Nasledil bo generala Šigera Honja, ki bo postal član vrhovnega vojnega sveta.

RUDARJI SO SE UMAKNILI PRED MILIČNIKI

Obleganje premogovnika, v katerem so se nahajali neunijski rudarji, končano

Terre Haute, Ind., 4. avg. — Osemindeset neunijskih rudarjev, med temi štirje ranjeni in ena ženska, kateri niso mogli iti iz premogovnika, ker ga je oblegalo krog štiri tisoč unijskih rudarjev 48 ur, je bilo rešenih iz rova po državni miliciji.

Rešitev se je izvršila na miren način. Ko so miličniki prišli na lice mesta zgodaj danes jutraj, niso tam našli nobenega piketa. Unijski rudarji, ki so oblegali premogovnik, so se razšli na vse strani, ko so bili obveščeni o prihodu miličnikov.

Prihod milice je končal situacijo, ki je postala že nevarna, situacija, katere je povzročila izgubo dveh življenj. Dva rudarja sta bila ubita tekom obleganja, osem drugih pa je bilo ranjenih.

Governor Lealie, ki je prejel številne apele, naj pošlje državno milico, je končno ugodil želji operatorjev in krajevnih avtoritet, ki so ga informirale, da niso kos situaciji. Prva skupina 250 miličnikov je že popoldne dospela v Terre Haute in se napotila proti Dixie Bee premogovniku v bližini mesta Pimento. Kasneje so pripeli še nadaljnji oddelki, oboroženi s strojnimi in bombami, pod poveljništvom polkovnika P. Sieberlinga.

Lamont podal resignacijo

Washington, D. C., 4. avg. — Predsednik Hoover je včeraj naznanil, da je trgovinski tajnik Robert P. Lamont resigniral iz kabineta. Kot vzrok se navaja, da Lamont ni mogel več doprinesati finančnih žrtv, ki jih je zahtevala njegova pozicija v kabinetu. Dalje se naznanja, da je sprejel visoko plačano pozicijo pri neki veliki industrijski firmi.

Lamont bo nasledil Roy D. Chapin iz Detroita, načelnik eksekutivnega odbora Hudson Motor Co.

Washington, D. C. — (FP) — Unija za ameriške civilne svobodščine je po svojem pravnem zastopniku zahtevala od distriktnega pravdnika, naj takoj odredi javno obravnavo proti veteranom, ki so bili aretirani, ko so federalne čete navale na njihovo taborišče. Distriktni pravdnik Rover je naznanil, da ne bo odredil formalnega zaslišanja, temveč bo predložil evidenco veleporoti.

Odvetnik Unije je izjavil, da njegovi klienti zahtevajo hitro in javno obravnavo, na kateri naj bi distriktni pravdnik predložil dokaze, na katerih podlagi drži aretirane veterane v ječi.

Ker se obravnava ne more vršiti pred oktobrom in je distriktni pravdnik določil visoko poročilo, katerega veterani ne morejo položiti, bodo morali ostati v zaporu do obravnave, ako bo Rover odbil zahtevo za takojšnjo zaslišanje.

Veliki povodnji v Mandžuriji

Harbin, 4. avg. — Vsed silnih deževnih nalivov, ki trajajo že 21 dni, so vode v rekah in jezerih narasle in prestopile bregove. Voda je poplavlila polja in v nekaterih krajih je letino popolnoma uničila. Več sto ljudi je izgubilo življenje in na tisoče kmetov je sedaj brez strehe. Škoda, ki so jo napravile povodnji, se ceni na več sto milijonov mehiških dolarjev (mehiški dolar je vreden 21 centov).

Harbin je izolirano mesto. Železnice so ustavile obrat. Polje, ki se razteza od Harbina do Tsitsihara, razdalja dvesto milj, je pod vodo. Izgleda, da bo ta poplava napravila še večjo škodo kot povodnji l. 1914, ki so bile najkatastrofalnejše v zgodovini Mandžurije.

Bonusna armada se bo vrnila domov

Zupan McCloskey je obljubil veteranom pristo transportacijo in živila

Johnstown, Pa., 4. avg. — Člani bonusne armade, ki se je udeležila tukaj potem, ko so je federalne čete na ukaz predsednika Hooverja izgnale iz Waahingtona, so sklenili, da se vrnejo na svoje domove. Veterani se zavedajo, da so poraženi, daš govorniki, ki so jim svetovali, naj se vrnejo domov, niso tega dejstva omenjali. Dva vlaka, katere so zasedli čikaški in kalifornijski veterani sta sinoči že odpejala bivše vojake iz Johnstowna.

Walter W. Waters, poveljnik bonusne armade, ki je odredil razpustitev, je izjavil, da bodo veterani najlaglje dosegli svoj cilj, ako se vrnejo v države, iz katerih so prišli.

Veterane je nagovoril tudi zupan Eddie McCloskey. Dejal je, da bo preskrbel pristo vožnjo za vse tiste, ki se hočejo na miren način vrniti v svoje države. Omenil je, da bodo odmerki živila postajali čedalje manjši, ako ostanejo veterani na svojem mestu, da bodo ženske trpele in otroci umirali.

Njegov govor je bil učinkovit in prepričevalen. Ko je povsaj, naj vsi tisti, ki se strinjajo s njegovo sugestijo, dvignejo roke, so to storili tudi rebelni veterani, ki so par ur prej govorili, da se ne umaknejo iz šotarišča pod nobenim pogojem.

McCloskey je priznal, da ni izvršil čudeža proste transportacije na svojo pest, toda povedati ni hotel, kje je dobil denar. Pozneje se je zvedelo iz zanesljive vira, da je Bethlehem Steel Co., ki ima tukaj velike tovarne, preskrbel denar za nakup živila in pristo vožnjo.

Civil Liberties unija se zavzela za veterane

Zahteva hitro obravnavo proti veteranom, ki jih avtoritete drže v zaporih

Washington, D. C. — (FP) — Unija za ameriške civilne svobodščine je po svojem pravnem zastopniku zahtevala od distriktnega pravdnika, naj takoj odredi javno obravnavo proti veteranom, ki so bili aretirani, ko so federalne čete navale na njihovo taborišče. Distriktni pravdnik Rover je naznanil, da ne bo odredil formalnega zaslišanja, temveč bo predložil evidenco veleporoti.

Odvetnik Unije je izjavil, da njegovi klienti zahtevajo hitro in javno obravnavo, na kateri naj bi distriktni pravdnik predložil dokaze, na katerih podlagi drži aretirane veterane v ječi.

Ker se obravnava ne more vršiti pred oktobrom in je distriktni pravdnik določil visoko poročilo, katerega veterani ne morejo položiti, bodo morali ostati v zaporu do obravnave, ako bo Rover odbil zahtevo za takojšnjo zaslišanje.

Veliki povodnji v Mandžuriji

Harbin, 4. avg. — Vsed silnih deževnih nalivov, ki trajajo že 21 dni, so vode v rekah in jezerih narasle in prestopile bregove. Voda je poplavlila polja in v nekaterih krajih je letino popolnoma uničila. Več sto ljudi je izgubilo življenje in na tisoče kmetov je sedaj brez strehe. Škoda, ki so jo napravile povodnji, se ceni na več sto milijonov mehiških dolarjev (mehiški dolar je vreden 21 centov).

Harbin je izolirano mesto. Železnice so ustavile obrat. Polje, ki se razteza od Harbina do Tsitsihara, razdalja dvesto milj, je pod vodo. Izgleda, da bo ta poplava napravila še večjo škodo kot povodnji l. 1914, ki so bile najkatastrofalnejše v zgodovini Mandžurije.

ITALIJANSKI DIKTATOR BIČA PACIFIZEM

Pravi, da je trajni mir nemogoč, vojna pa je plemenita stvar. Demokracija je režim brez kralja, a je bolj tiranska in škodljiva kot monarhija

Rim, 4. avg. — Trajni mir je nemogoč in narodi razvijajo največje čednosti kot vojaški, pravi premijer Mussolini v članku, ki ga je danes objavil list "Popolo d'Italia", časopis, katerega je Mussolini ustanovil pred sedemnajstimi leti v Milanu.

Članek nosi naslov "Politična in socialna doktrina". Diktator argumentira, da je socializem mrtev že od svetovne vojne in da je njegova lastna okroajca, fašizem, sedaj jasno oblikovan tako kot režim in doktrina.

"Z ozirom na bodoči razvoj človeštva", piše Mussolini, "in ne oziroma na politične smerne fašizem ne verjame v možnost niti v koristnost trajnega miru. Pacifizem odklanja kot strahopetstvo, ker se odpoveduje boju. Samo vojna dvigne človeško energijo do največje napetosti in pritiato počat plemenitosti na narode, ki se je ne ustrašijo. Radi tega je doktrina, ki povzdiguje mir, tuja fašizmu."

Po napadu na demokracijo, v katerem zanika, da skuša fašizem postaviti svojega boga in uničiti vse druge, kot to dela boljševizem, zaključuje Mussolini članek s slavospevom imperikalizmu.

"Fašistična država stremi po moči in imperiju", pravi diktator. "Romanaka tradicija je ideja sile. Ta tendenca pomeni ekspanzijo naroda in njegove moči in kaže vitalnost narodnega življenja."

Glede demokracije pravi Mussolini, "da je to režim brez kralja, toda ima veliko drugih nekronanih kraljev, kateri so čisto bolj tiranski in škodljivi kot eden kralj, čeprav je ta tiran."

Zatiranje revolte v Braziliji

Vlada odredila nadaljnje čete proti rebelom v državi Sao Paulo

Rio de Janeiro, 4. avg. — Federalna vlada je poslala sveže batalijone proti rebelom v državi Sao Paulo, da ojači svojo silo, da bo laglje zatirala rebelno gibanje, ki je dobilo močan zamah. Poročila, ki so jih prejela federalne avtoritete s fronte, se glase, da so lojalne čete napredovale v ofenzivni proti rebelom v vzhodni manteguirskega gorovja in da se kapitulacija vstavev pričakuje vsak čas.

Sao Paulo, 4. avg. — Veliki deževni viharji so začelo ustavili bitke med rebeli in federalnimi četami. Vstajni zanikajo vesti o napredovanju federalnih čet in zatrjujejo, da še vedno vzdržujejo svoje pozicije. Pravi, da so doslej uspešno odbijali vse napade, kar dokazuje dejstvo, da federalne čete še niso prodrele v državo Sao Paulo, kjer je pred enim mesecem izbruhnila revolta.

Hitlerjevci zahtevajo večjo oblast

Berlin, 4. avg. — Glasilo nemških fašistov "Angriff" zahteva od vlade, naj ponovno razglaš izjemno stanje, da tako konča prelivanje krvi v političnih bitkah, razpust komunistične stranke in obožitev fašistične "armade", ki naj bi postala del policijske sile. Dalje zahteva, da vlada izroči vrhovno oblast nad to silo v roke fašistom.

Pri večerajšnjih izgredih v raznih mestih so bile štiri nadaljnje osebe ubite in več drugih ranjenih.

Druga slika iz Hoovervilla ob vodi, kjer koli je ž. — Federalni Vitar.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 19. julija.

Trije dijaki padli v prepad ter se zelo potolkli

Od Ruš je napeljana 15 km daleč v pohorske vrhove riža za spuščanje lesa. Zgrajena je iz lesa in vodi po dolini Lobnice, kjer se pogosto vpenja več metrov nad skalnato strugo. Ta riža že nekaj let ni v rabi, ker je lesna trgovina zelo slaba...

V nedeljo 17. julija je odšla v pohorske hribe med drugimi mnogimi izletniki tudi trojica dijakov: 18-letni Milan Favaj, 18-letni Mirko Ozvatič in 16-letni Jozef Grabnar. Popoldne so se vrčali preko Sumnika po tako zvani Glaserjevi rizi proti Ruš...

Samomor. — V Zemenu pri Beogradu si je vzel življenje Slovenec, zasebni uradnik Vinko Kunej, po rodu iz Zagorja ob Savi. Pognal si je kroglo v senca in je bil takoj mrtev. Zakaž se je ubil, ni znano.

Umrli so: V Trbovljah Rozalija Žagar, rudarjeva žena, stara 50 let, Anton Blažič, upokojen rudar, star 79 let, Franc Košec, star 59 let, v Ponikvi 28-letna kmetica Antonija Vrečko na porodu, istotam progovni čuvaj Martin Zatler, star 31 let, v Starcem trgu pri Slovenjgradu 16-letni Ivan Ferarič, v Mariboru 52-letni trgovec z usnjem Hugon Stark.

Protirežijski letaki se širijo po vsej državi. Vsako toliko pridejo od bogve, kod cele množice letakov, ki jih po vsej državi ali vsaj v eni pokrajini hkrati isto noč razdelijo. Tako je pred nekaj dnevi mariborska in ljubljanska okolica ter mesto bilo kar zasuto s letaki protirežijske vsebine...

Smrtna nesreča. — V Kamniku pri Preserju je bival na počitnicah 12-letni Jozef Grum iz Ljubljane, ki ga je tja poslala neka dobrodelna organizacija. Hotel je pomagati posestniku pri delu, pa je hotel gnati junca napajat. Toda junec se je obrnil proti fantu, ga nekajkrat prebedel z rogovi, vrgel ob tla in pomandral. Fant je s hudimi poškodbami v trebutu obležal. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico, kjer pa je kljub skrbni negi podlegel poškodbam.

Se ana smrtna nesreča. — V Trzinu se je pripetila druga smrtna nesreča, ki je tudi zahtevala življenje mladega fanta. Komaj 15 let stari Franc Azman je služil pri nekem kmetu. Tu ga je zalotila nesreča pri delu od slamoreznic. Zgrabilo ga je kolo ter vrglo v stran, da je fant obležal na tleh s hudimi notranjimi poškodbami, ki jim je v ljubljanski bolnici takoj po prevozu podlegel.

Huda nesreča v Šoštanju. — V Wochnaggovi (sorodnik hudega nacionalista Vošnjaka) tovarni usnja v Šoštanju je prišlo v petek 15. jul. zvečer do hude nesreče. V tovarni izdelujejo tudi ves tanjski ekstrakt za svojo porabo, pa so pred kratkim dobili iz Nemčije deset novih kotlov. Montirali so jih in v petek prvič kuhali v njih. Na odru nad kotli je stal tudi inženir kemijske Viljem Frings, ki je nadziral delo. Nenadoma pa je vzkipeo v kotlu in iz njega je briznil val vrele brozge. Inženir se je zavedal nevarnosti ter skočil z odru, a tako nesrečno, da je z glavno zadel ob tram ter padel naravnost pod kotel. Tedaj je spet brizgnilo iz kotla in vrele brozga se je vtila na inženirja, ki je dobil po vsem telesu hude opekline. Neupoškovana so ostala le ona mesta s katerimi se je dotikal tal in kamor brozga ni mogla. Njegovo stanje je zelo resno in bo le težko prenesel hude bolečine. Leži v slovenjgraški bolnici.

Dva "peklenka stroja" pri Ljubljani. — Koncem junija je nekdo položil nekako razstrelilno napravo na okno spalnice šolskega upravitelja v Doto pod Ljubljano. Okrog 2. ponoči je prišlo do eksplozije, ki je razstrelila okno. Učiteljevi družini se ni pripetilo nič hudega. Domnevajo, da gre tu za nagajivost iz političnih razlogov. Podoben primer se je dogdil 16. jul. zvečer na Črnučih pri Rogoviljevi gostilni. Tam je na oknu eksplozivni spet tak nedolžen "peklenki

Pismo iz Clevelanda

Draga Prosveta! Veleporota je obtožila A. Bernsteina, bivšega pomožnega blagajnika clevelandke občine, republikanskega poglavarja M. Maschkeja, koncilmena Finkleja in še štiri druge "odlične" glave clevelandke republikanske politične mašine sleparskih mahinacij in poneverb občinskega denarja, ki presega vso to pol milijona dolarjev. In dični koncilmeni Finkle, ki trdi (kako njegov tovariš) da je nedolžen (kakor Lahov koš, ki je sedem let tatvino nosil) pravi, da je ta obtožba — nesramnost.

— Jaz sem prav radoveden, kaj bo porota smatrala kot večjo nesramnost: tatvino ljudskega denarja ali odločitev veleporote, da morajo tudi veliki tatovi priiti pred sodbo.

Naša lokalna Enakopravnost je začela obračati hrbet pri zadnjih šupanskih volitvah poraženim republikancem baš o pravem času. Presneto nerodno bi bilo zanjo zdat, ko se največje glave clevelandke republikanske mašine pod obtožbo sleparije in poneverjenja ljudskega denarja — zagovarjanje bi bilo presneto kladu jabolko, ob krcaju pa bi jo utegnili prevzematl salamskoga grenki občutki.

(Ker še omenjam E. haj povem še, da sem zvedel, da večina v direktoriju E. zahteva, naj list v letošnji volilni kampanji zastopa stališče "treje stranke". Protivita sta se baže samo dva člana direktorija, ki jima republikanska godla očitno še ne preseda. Ali bo po volji večine ali manjšine ne vem. Viš, tudi v glavnih naših republikanov ne jasn — odkar je E. začela srmečljivo dvoriti republikanekemu ženinju, je izgubila hudo veliko mero svojega "kreditu" med clevelandskimi rojaki, kar se posebno pozna v prazni blagajni.)

Mr. Marian Pfeifer, ki ga je pripaljala v Ameriko posebna mislija "zbiševanja", je storil ameriškim Slovencem strašansko veliko uslugo: v Glasu Naroda je predstavil širnemu svetu kulturne in gospodarske "veličine" dične mestopole ameriške Slovenije; A. Grdino, ki si je pridobil neverjetljiv zaslug za ameriški del slovenskega naroda s pokopavanjem dragih rojakov, prodajanjem razne robe mlajm rojakom, a pisanjem "podučnih" člankov in z "reprezentiranjem" pradrage ameriške Slovenije, ki mu je tako grozno pri srcu, in stari domovini; J. Grdino, ki prodaja molke, mohlitvenke, sveče, podobne, itd., igra Kristusa ter se navdušuje za vero, domovino in kralja, kar mu je priborilo mesto v vrsti "odličnih redoljubov"; mr. Plevnika, odličnega redoljuba in finančnika; in še druge "veličine" iz vrst naših odličnih redoljubov, "predstavnikov" clevelandskih Slovencev in "borov" za naše narodna in drugačne koristi. Kakopak. Zetletni bi bilo, da bi mi rojaki v metropoli poslali posebno deputacijo v New York k mr. M. Pfeiferju, da bi se mu dostojno in kakopak v imenu celokupne ameriške slovenske metropole zahvalila za njegovo veliko delo. In pa lep šopak cvetja bi mu morala pokloniti ter zlato medaljo "za zasluge".

Za danes naj zadostuje. Podravlja Te. Tone Podgoričan.

Prispi: Včeraj (31. 7.) sem bil na socialističnem pikniku na Pintarjevi farmi. Obisk je bil dober vzlet dejstvu, da je letošnja imela svoj piknik na sosednji Goriskovi farmi Slovenska zadružna zveza; sicer pa so ljudje ves čas hodili z enega piknika na drugega in dali izkupiti tako prvim kot drugim. Nastopilo je nekaj govornikov, med njimi tudi Martinek, naši Zarnjani so zapeli nekaj pesmi, bilo je nekaj tekm za otroke, itd. Vreme lepo. Manjkalo pa je tista nepriljubljena veselost piknikov prejšnjih let — vse je bilo nekak posili veselo. Kriza Clovek, ki ga tale kriza prav grdo mrevari že nekaj let, je težko veseli.

SMRT ZNAMENITEGA BAKTERIOLOGA

Na Dunaju je nenadoma umrl prof. Rudolf Kraus, ki si je utvaril v svoji stroki, bakteriologiji, veliko ime.

Z rudarsko obravnavo

Priziv proti dosmrtni kazni. Poore zopet pred sodiščem

Harlan, Ky. — Na apelatnem državnem sodišču je bil vložen priziv proti dosmrtni kazni W. B. Jonesa, tajnika rudarske u-nije v Evertau. Njegov slučaj bo prišel pred sodišče najbrže na septemberskem zasedanju.

Prizive imata v rokah odveta Goldena in Robinsona, ki sta prevzela zagovorništvo rudarjev v začetku procesa. Rudar Chester Poore, v katerem slučaju se že dve poroti nista mogli zediniti na pravorek, pride zopet pred sodišče. Ako prosekutor tudi v tem slučaju ne bo dosegel svojega cilja, obramba upa, da bodo umaknjene obtožnice proti ostalim rudarjem, ki čakajo na obravnavo že nad leto dni.

AMERIKANSKE MORSKE IGRALNICE

Se celo morali Amerikanci navadno ne odklanjajo dobrega vinca in tudi ne bodo odklonili — če čutiljo v šepu dovolj denarja — male hazardne igre. Alkoholne pijače se smejo piti vseni dvanaestletiljake cone, udajati se prepovedani igralaki strasti pa že v oddaljenosti treh milj.

Washington, D. C. — Tukaj je bil organiziran poseben komitej, ki namenava organizirati protestne demonstracije proti "kozaskemu terorju" predsednika Hooverja in generala Mac-Arthurja, ki sta ga isvajala, ko so federalne čete požgale fototična bonusne armade in izgnale veterane iz Washingtona. Prva seja, na kateri so bili predloženi zadevni načrti, se je vršila v uradu zveznega senatorja Cuttinga.

Hoover in nekateri pristaii njegove administracije so že namignili, da bodo preprečili vse take demonstracije.

Mellon se naučil modrosti.

Washington. — Ko so reporterji obkolili bivšega zakladničarja v treh administracijah in sedanjega poslanika v Angliji Andy Mellona in ga vprašali kaj misli o ekonomskih razmerah, je bil Andy drugačen človek kot so ga poznali kot zakladničarja.

"O ekonomskih razmerah ne bom izjavil ničesar, vsaj ne za publikacije," jim je odgovoril Mellon, ki je pred odhodom v Anglijo napovedoval povratek prosperitete vsakih štirinajst dni. Ko so ga opomnili na to dejstvo, jim je le odvrnil, "sedaj nimam ničesar povedati."

12 novih socialističnih klubov

Chicago. — Zadnji teden je bilo glavnemu stanu socialistične stranke prijavljenih 12 novih klubov v devetih državah. Število novih klubov v tem letu je 249.

Vesti s Primorskega

Odkod silivo atentatorjem?

V Italiji se dogodi mnogo atentatov, tudi v Primorju jih je bilo že precej. Pa so se primorske oblasti strahno zanimale za to, odkod dobivajo atentatorji eksplozive, ker ima nad vao to produkcijo država sama kontrola. Pa so izvahali, da so prav primorski Slovenci tisti, ki imajo cele magazine dinamita in drugih eksplozivnih anov. Fašistični listi so zagljali vik in krik — glejte jih Slovence, z dinamitom zalagajo atentatorje. Odkrili so namreč, da se nahajajo velike množine razstreliva na Tolminskem. Eden teh magazinerjev je 31-letni Stefan Leban iz Volč pri Tolminu. Pa so poslali iz Gorice tja detektiva, ki je kupoval pri Lebanu amoniak. Leban se je pogodil s njim, da mu dobavi 50 stotov eksplozivnih anov. Detektiv je poslal po smodnik tovarni avto, in ko se je Leban pripeljal z avtom v Gorico, da bi mu kupec plačal račun, je bil seveda aretiran. Nadalje so bili v tej zvezi aretirani tudi Ivan Grbec, Ivan Kenda in Alojzij Hvalica. Fašistični listi je razglašal te aretirance za tiste, ki zalagajo z vsakovratnim strelovom atentatorje. Te dni pa se je vršila pred gorilskim sodiščem razprava, ki je bliamirala gonjo fašističnih listov. Dokazano je bilo namreč, da gre tu za eksplozivne anovi, nabrane na soški fronti. Obtoženci so jih prodajali vsakomer za razstreljevanje akal pri delu na polju ali v vinogradu. Leban in Grbec sta bila obsodena vsak na 9 mesecev zapora in 1000 lir globe. Hvalica je bil še poprej izpuščen, Kenda pa je bil na procesu oproščen.

Čudežni zdravnik jetike.

Poleti 1929. leta se je po Primorju razširilo ime škedenjskega urarja: Ljuba Zopić, ča, da je iznašel in zmasal skupaj čudovito mašo, ki zdravi jetiko, in to na vao moč uspešno in zanesljivo. Njegovo ime se je razširilo in Zopić je prejel mnogo obiskov in tudi nekaj denarja za svoje čudežno mašo. Seveda so se čutili zdravnik ogrošene, pa so brš peesakali Zopićovo mašilo, ga proglasili za ničvednega, naker je seveda policija prepovedala Zopiću prodajati mašilo. Toda Zopić ni mogel pomagati — ljudje so še vseeno zaupali v njegovo mašilo ter prihajali ponjo in Zopić je bil tudi toliko potreben, da jo je prodal za denarce, čeprav ni imel nobenega dovoljenja. Pred kratkim je moral zaradi tega pred sodnike, ki so ga obsodili na 1500 lir (pogojno) na 3000 lir denarne kazni in na povračilo sodnih stroškov. Enako je bila kaznovana njegova pomočnica Marija Foscaal. Sodišče ga je obsodilo, ker je kot nezdravnik in neobrtnik zdravlil in prodal zdravilo.

Leto dni je do bil Franc Krallč, star 41 let, ki ga je obsodilo tržaško kazensko sodišče zaradi zasramovanja Italijanske trobojnice. Na dan fašističnega praznika 21. aprila je bil pljan ter je sramotil Italijansko zastavo. Policista sta ga aretirala in malo je manjkalo, da niso postavili Krallča pred izredno rimsko sodišče. Tržaško sodišče ga je obsodilo na 1 leto ječe in 250 lir globe.

Zaradi begu čez mejo.

Sodnik v Ajdovščini je obsodil mnogo Slovencev, ki so zbežali čez mejo. Na 4 meseca ječe, 3000 lir globe in na denarne kazni po 240 lir so bili obsodeni: Viktor Kerbec, Alfons Besednjak, Drago Kodrič, Rafael Humar in France Mihelič iz Ribemberga. Lojze Gorjup, Tone Mohorčič, Marija Čehovinova in Andrej Kodelc iz Vipave, Joap Sakaida iz Skrilj, Janko Vidic iz Dolatic, Andrej Ješčič z Krzelja, Alfons Rovtar od Sv. Kržeja in Vpavakem, France Marc in Joasip Marc iz Budanj ter Ivan Cesanik z Dolge poljane. Obsodena je bila pogojno na tri mesece ječe, 2000 lir globe in 240 lir denarne kazni 27-letna Albina Pust (ali Rust) iz Sanabora. Ta se je lani skrivaj preselila čez mejo, ko pa se je pred nekaj časa vrnila, so jo aretirali.

20 LET BREZ ŠPANJA

Nekdanji policijski uradnik Wire v ameriškem mestu Hacksonstownu ni baže celih dvaset let zaspal niti za trenutek. Njegova nenavadna bolezen se je pojavila ob priliki, ko je treščilo vanj. Takrat je tudi popolnoma oglušel, a tega so ga ozdravili. Nespečnosti pa ga nisom mogli rešiti. Cele noči je rimal po mestu in okolici, podnevni je malo legel, da si odpočije, a ni pri tem nikoli zapri oči. Neka železniška družba ga je sprejela za nočnega čuvaja in mnogo let je opravljalo to službo. Najbolj čudno je to, da Wireu nespečnost kakor je vse kazalo, ni šla na živce. Počutil se je vedno dobro.

Izum Primorca.

Primorski Slovenec Vincenc Bandelj, nekdanji učitelj slovensčine na gorilski gimnaziji, je pred dve meseta letoma sestavil nov tip turbine. Predložil je izum vlašjemu forumu v Rimu, ker ga je hotel dati patentirati. Ta forum je priznal zdaj Bandeljevemu izumu praktično vrednost. V Lozah na Vipavskem je izbruhnil ogenj v hiši Kristine Nabergerj. Stanovanjsko in gospodarsko poslopje — obe sta pogoreli do tal in ima pogorele o-krog 80.000 lir škode. Kako je požar nastal, ne poročajo.

V Trstu matere ne marajo roditel. — Fašistični krogi se zelo skrbno brijajo za Trst. Stalno namreč tožijo, kako zelo pada številjo rojstev v mestu. Meseca maja se je samo 58 otrok več rodilo kot je oseb umrlo. Junija

pa je bilo število rojstev le za 1 dušo večje od števila smrtnih primerov. Povprečno se je rodilo v Trstu maja 10 otrok, junija pa 8 otrok, pred vojno pa je vsak dan bilo v Trstu povprečno 15 rojstev. Fašistični "Piccolo" poziva Tržačanke, naj se bolj potrudijo. S fašističnim ponosom naj rode druga za drugo in kolikor mogoče naglo naj se otroci vrtijo. Zakaž — Trst je fašistično obmejno mesto, njegovo zaledje ni zanesljivo, zato Tržačanke: Rodite, rodite! (Kdo bo otroke in kdo bo Trst preživljal, tega ne povedo.) Čudežni zdravnik jetike. — Poleti 1929. leta se je po Primorju razširilo ime škedenjskega urarja: Ljuba Zopić, ča, da je iznašel in zmasal skupaj čudovito mašo, ki zdravi jetiko, in to na vao moč uspešno in zanesljivo. Njegovo ime se je razširilo in Zopić je prejel mnogo obiskov in tudi nekaj denarja za svoje čudežno mašo. Seveda so se čutili zdravnik ogrošene, pa so brš peesakali Zopićovo mašilo, ga proglasili za ničvednega, naker je seveda policija prepovedala Zopiću prodajati mašilo. Toda Zopić ni mogel pomagati — ljudje so še vseeno zaupali v njegovo mašilo ter prihajali ponjo in Zopić je bil tudi toliko potreben, da jo je prodal za denarce, čeprav ni imel nobenega dovoljenja. Pred kratkim je moral zaradi tega pred sodnike, ki so ga obsodili na 1500 lir (pogojno) na 3000 lir denarne kazni in na povračilo sodnih stroškov. Enako je bila kaznovana njegova pomočnica Marija Foscaal. Sodišče ga je obsodilo, ker je kot nezdravnik in neobrtnik zdravlil in prodal zdravilo.

Leto dni je do bil Franc Krallč, star 41 let, ki ga je obsodilo tržaško kazensko sodišče zaradi zasramovanja Italijanske trobojnice. Na dan fašističnega praznika 21. aprila je bil pljan ter je sramotil Italijansko zastavo. Policista sta ga aretirala in malo je manjkalo, da niso postavili Krallča pred izredno rimsko sodišče. Tržaško sodišče ga je obsodilo na 1 leto ječe in 250 lir globe.

Zaradi begu čez mejo.

Sodnik v Ajdovščini je obsodil mnogo Slovencev, ki so zbežali čez mejo. Na 4 meseca ječe, 3000 lir globe in na denarne kazni po 240 lir so bili obsodeni: Viktor Kerbec, Alfons Besednjak, Drago Kodrič, Rafael Humar in France Mihelič iz Ribemberga. Lojze Gorjup, Tone Mohorčič, Marija Čehovinova in Andrej Kodelc iz Vipave, Joap Sakaida iz Skrilj, Janko Vidic iz Dolatic, Andrej Ješčič z Krzelja, Alfons Rovtar od Sv. Kržeja in Vpavakem, France Marc in Joasip Marc iz Budanj ter Ivan Cesanik z Dolge poljane. Obsodena je bila pogojno na tri mesece ječe, 2000 lir globe in 240 lir denarne kazni 27-letna Albina Pust (ali Rust) iz Sanabora. Ta se je lani skrivaj preselila čez mejo, ko pa se je pred nekaj časa vrnila, so jo aretirali.

20 LET BREZ ŠPANJA

Nekdanji policijski uradnik Wire v ameriškem mestu Hacksonstownu ni baže celih dvaset let zaspal niti za trenutek. Njegova nenavadna bolezen se je pojavila ob priliki, ko je treščilo vanj. Takrat je tudi popolnoma oglušel, a tega so ga ozdravili. Nespečnosti pa ga nisom mogli rešiti. Cele noči je rimal po mestu in okolici, podnevni je malo legel, da si odpočije, a ni pri tem nikoli zapri oči. Neka železniška družba ga je sprejela za nočnega čuvaja in mnogo let je opravljalo to službo. Najbolj čudno je to, da Wireu nespečnost kakor je vse kazalo, ni šla na živce. Počutil se je vedno dobro.

Izum Primorca.

Primorski Slovenec Vincenc Bandelj, nekdanji učitelj slovensčine na gorilski gimnaziji, je pred dve meseta letoma sestavil nov tip turbine. Predložil je izum vlašjemu forumu v Rimu, ker ga je hotel dati patentirati. Ta forum je priznal zdaj Bandeljevemu izumu praktično vrednost. V Lozah na Vipavskem je izbruhnil ogenj v hiši Kristine Nabergerj. Stanovanjsko in gospodarsko poslopje — obe sta pogoreli do tal in ima pogorele o-krog 80.000 lir škode. Kako je požar nastal, ne poročajo.

V Trstu matere ne marajo roditel. — Fašistični krogi se zelo skrbno brijajo za Trst. Stalno namreč tožijo, kako zelo pada številjo rojstev v mestu. Meseca maja se je samo 58 otrok več rodilo kot je oseb umrlo. Junija

Sportne tekme med ruskimi delavci v Moskvi. Stalin (na levi) in vojni komisar Vorošilov odravljata manj atletov.

Upton Sinclair:

Sto procentov

Za Prosveto prevle Buri

Copyright by Upton Sinclair.

Miriam Jankovičeva ni bilo doma. Našel je le njeno mater. Bila je zelo razburjena, ker je Miriam zvedela, da jetnik mučijo, valed česar se je podala v pisarno "Ljudske posvetovalnice."

Miriam mu je pripovedovala podrobnosti in Peter se je zgrozil. Predobro se je še spominjal zasiljevanja "tretje stopnje." Ni je skušal pomiriti. Stopal je kraj nje po sobi in ji opisoval, s kakimi občutki se prisostvuje mučenju...

Mala Ada Ruth ni bila istih misli. Trdila je, da bi bil to nesmisel. Ako si preakrbe zastave in se z njimi uprizorila povorka okoli jetnišnice in bi se na ta način protestiralo proti mučenju nedolžnih ljudi.

Peter je razočaran zapustil lokal, se vrnil k McGivneyju in mu sporočil izid sestanka. McGivney je kljub temu trdil, da je vse v najlepšem redu, on že ve, kako in kje se jih bo prijelo.

Petru ni bilo potrebno posebno povdarjati pomen tega načrta. Ako bi se lahko dokazalo, da je agitacija za McCormicka in ostalih jetnikov financirana z nemškimi denarjem, bo ljudstvo odobravalo vsako postopanje.

Peter se je spomnil tovariša Apfela, kateri je bil najradikalnejši socialist in zagrizen pacifist, kakor so Nemci večinoma. Apfel je bil uslužben pri nekem peku, njegov obraz je bil sivkastobel kakor testo, katerega je gnetel.

Peter je prejel kratko Nellino pismo, s katerim mu sporoča, da je nastopila novo službo in bo v kratkem sporočila o nadaljnjem delovanju. Peter se je zadovoljen podal na svoje določeno mu delo. Kljub natančnemu nadzorstvu neštetihi uradov se je socialistom posrečilo mnogo pridobiti.

Ta večer bi se moral vršiti vseobči sestanek. V "Timesu" je bil objavljen uvodni članek, ki je zahteval prepoved skupščine. Nad njim je bilo z velikimi črkami natisnjeno: "Doli z rdečo zastavo!"

Peter je o tem govoril tudi z McGivneyjem, kateri mu je odgovoril: "Bomo že storili, kar je prav, samo počakajte nekoliko." In res, popoldne so objavili časopisi vest, župan American Cityja je sporočil lastnikom dvorane, v kateri se je nameravala vršiti skupščina, da so odgovorni za vse puntarske in šušvalne besede...

Tako so prepričali, da se ta večer ni mogel vršiti napovedani sestanek vseh socialističnih strank. Še mnogo naslednjih večerov se ni mogel vršiti. Med tem časom je Guffeyjeva agentura razkrila nemško špijonažo, in na ta dan je bila naslovna stran v "Timesu" polna razburljivih razkritij.

(Dalje prihodnjik.)

pordečila divan in zid. V zadnjih trestajih gibajoče se telo se je povzpelo na okno; tu je o-mahnilo; glava nagnjena preko zidu, levica na prah, desnica iztegnjena v noč in vihar, kakor da bi hotela priklicati iz mrakov vsaj en solnčen žarek.

Srce je krvavelo — pred ugašajočim pogledom pa so zavezali tedaj prepadi vekov, vsi oškropljeni s krvjo.

Z boji in krivico napolnjene dobe in razdobja. Obsorja ti-socletij prepletena s sovraštvo, pohlepnostjo, sebičnostjo.

Prepadi brez solca. Človek — zver, opasan z mečem, orožjen s puško, iz teme besnet v temo.

Od lastnih strasti izjedeni človek.

Razbita cesarstva. Razbito vse. — V noč zaviti vekovi —

Na pragu življenja in smrti je vzplamenel ugašajoči pogled.

Žarek! Iz teme rijoča jadra so vzbilnili, obrali pod njimi so se posvetili, upognjene postave so se zravnale.

Žarek je ugasnil. Noč. Žarek je zopet posvetil. Žarek svetil. Žarki, žarki, žarki! Od obsorja do obsorja sami žarki.

Zlatozorje! V svetlih lokih utolažene vode. V svetlih lokih na njih razpeta jadra.

V svetlih lokih pod razpetimi jadrji bleščeci obrazi, bleščече roke. Nov človek! Na svetlih lokih utolaženih vod ljubezen.

Na svetlih lokih od vzhoda do zahoda, od juga do severa enakost, bratstvo.

Na svetlih lokih do neba, do zvezd, do solnca vrjajoče pesmi novega človeka.

Iz okna v mrakove iztegnjena desnica je zajela solnčen žarek, levica je zdrknila a pral, glava obvisela od zidu — arce je izkrvavelo.

V zlatozorju novega jutra se je bliasko s skalnih obronkov do morja zavijugano mesto belo in smehljajoče.

KAKO JE PAPEŽ NAPOVEDAL VOJNO

Pariški "Journal des Debats" je priobčil besedilo papeževе bule, ki je bila izdana pred sto leti, in s katero je papež kot vrhovni poglavar papeške države napovedal vojno.

"Gregor XVI., papež, v večni spomin te zadeve: prisiljeni smo, čeprav z žalostjo, da potegnemo meč, ki nam ga je Bog dal v naše roke za obrambo vere in pravice.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svoj list!

Razde zaključevši

Kaj se vse nekaterim stodi, drugim pa ne

Naša ljuba mati zemlja nosi toliko različnih plemen s tako različnimi okusi, da skoro ni stvari, katera je nekaterim plemenom nadvse priljubljena, a drugi se s studom obračajo proti njej.

Tako na primer večina južno in vzhodnoafriških zamorcev ter nekateri prebivalci prednje Indije ne zauživajo ribjega mesa. Mongoli in Indijanci z Guyane se ne lotijo perutnine.

Človek — zver, opasan z mečem, orožjen s puško, iz teme besnet v temo.

Od lastnih strasti izjedeni človek. Razbita cesarstva. Razbito vse. — V noč zaviti vekovi —

Na pragu življenja in smrti je vzplamenel ugašajoči pogled.

Žarek! Iz teme rijoča jadra so vzbilnili, obrali pod njimi so se posvetili, upognjene postave so se zravnale.

Žarek je ugasnil. Noč. Žarek je zopet posvetil. Žarek svetil. Žarki, žarki, žarki! Od obsorja do obsorja sami žarki.

Zlatozorje! V svetlih lokih utolažene vode. V svetlih lokih na njih razpeta jadra.

V svetlih lokih pod razpetimi jadrji bleščeci obrazi, bleščече roke. Nov človek! Na svetlih lokih utolaženih vod ljubezen.

Na svetlih lokih od vzhoda do zahoda, od juga do severa enakost, bratstvo.

Na svetlih lokih do neba, do zvezd, do solnca vrjajoče pesmi novega človeka.

Iz okna v mrakove iztegnjena desnica je zajela solnčen žarek, levica je zdrknila a pral, glava obvisela od zidu — arce je izkrvavelo.

V zlatozorju novega jutra se je bliasko s skalnih obronkov do morja zavijugano mesto belo in smehljajoče.

Irci in Angleži

S potapljačije se ladje so se rešili na samotni otok le štirje potniki, dva med seboj neznanca Irca in dva prav tako Angleža.

Angleža pa sta se sprehajala po obali in potrpeljivo čakala na tretjega, da bi ju medsebojno predstavil in seznanil.

Nadobudni sinko "Prinesite vrček piva in kozarec limonade." "Ne — prinesite raje tudi za papana vrček piva!"

Slab učinek — Zložil sem pesem na nožico svoje izvoljenke in včeraj sem ji jo izročil.

Trgovski pošnik — No, kolega, ste imeli mnogo važnih stikov.

Oče in hči — Kar izbij si iz glave misel, da bi mogla vzeti tega fanta. Saj zasluži komaj par dolarjev na teden.

Pri zdravniku — Zjutraj na teče morate popiti kozarec mladne vode.

— To že dolgo delam, gospod doktor, samo da pravi moja gospodinja temu kava.

POJASNILO

Valed deparacije in ogromne krize, ki je zadela tudi naše članstvo oziroma naročnike našega lista Prosveta, je potrebno, da pojasnimo tajnnikom in zastopnikom Prosvete, da lahko vzamejo od naročnikov za list Prosveta naročnino tudi samo za pol leta in kaj ni drugače tudi samo za četrt leta.

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Table with subscription rates for Prosveta: List Prosveta in Chicago, list Prosveta in London, list Prosveta in New York, list Prosveta in Boston, list Prosveta in Philadelphia.

Form for ordering Prosveta: Name, address, city, state, zip, and payment information.

ZLATOZORJE

(Spisal Zvonimir Kosem)

Vso noč so grgrale vode, iz dalj gomazee, temne, neutolažljive.

Vso noč so plahutale pod grmadami oblakov gugajoče se vrste jader, črne verige so rožljale in rikci bark so žalostno šklopotali ob kamenitih naspkih.

In vso noč so se izpod jader strmeči obrazi sivi in razorani, dvigali in nagibali, koščene roke so se iztezale, omahovale in padale.

Kakor takrat, ko se je prvle poslovil od doma in je bučalo morje pred njim tako skrivnostno... Brezvezdna noč — iz teme rijoča jadra, pod njimi sklonjene mračne postave.

"Ni doma, gospod kapitan? Po tolikih letih?" Ob majhnih vratih na hodniku je stala stara Mare.

"Tudi Mile se je čudil, Mare — vse se čudi... Prezgodaj sem se vrnil, vem — nikomur nisem nič sporočil, kdaj pridem, tudi njej ne..."

Tiho je odprl črna vrata in stopil na dvorišče. Tu, kjer se je igral nekoč kot otrok, kjer so ga pozneje kot mladeniča dan za dnem srečavale njene oči, ga pozdravljale in vabile, je sinil iz kota pramen svetlobe.

"Gospod kapitan — vi ste se vrnili?" Glas se mu je zdel znan, zato je obstal. "Ti si, Mile? Zakaj ne greš spat?"

"V prahu na tleh je ob slabih ledčerbi napol ležal, napol sedel dečko in se igral s tovarišem karte. "Se to noč pojedemo na morje — samo da se vihar nekoliko poleže..."

Ze zdaleč je zvončkljal iz sobe njen smeh, ob njem vesel moški glas; na mesto belega črn cvet — pozdrav njemu, prihajajočemu. Ko so se zaklenje-na vrata nenadoma odprla in je stal na pragu on, je napolnil vso sobo lahen vzkrik; iz vijoličaste-ga polmraka lesketajoča se gola laket, ovita okrog vratu moškega, pa se ni premaknila, tudi potem ne, ko je zaporedoma počlo troje strelcov.

Okno je bilo odprto nastečaj. Na pragu zrušeno telo se je zganilo in se premaknilo, medtem ko so zunaj na zapahnjena vrata predsobe zaman butali udarci in so se razlegali po hodniku prestrašeni kriki; levica se je oprijemala prsi, iz katerih je brigala kri, desnica pa je vetalala po tleh proti divanu, proti oknu.

Preko sobe začrtana sled krvavih lis je ovila truplji še v smrti objetih z rdečo vezjo in

Preko hodnika je zažvižgal veter in ugasnil svečo. "O gospod kapitan, da bi vi vedeli —" In vrata so se odprla in zaprla — po hodniku pa se je evilec podil samo veter.

On pa je vedel vse, prej nego dečko in starca, in zato ni stopal nič hitreje po stopnicah navzgor. Samo ustni je tesno stisnil in posegel v žep, kjer je otipal hladno želo na pik pripravljene jeklene kače.

Ze zdaleč je zvončkljal iz sobe njen smeh, ob njem vesel moški glas; na mesto belega črn cvet — pozdrav njemu, prihajajočemu. Ko so se zaklenje-na vrata nenadoma odprla in je stal na pragu on, je napolnil vso sobo lahen vzkrik; iz vijoličaste-ga polmraka lesketajoča se gola laket, ovita okrog vratu moškega, pa se ni premaknila, tudi potem ne, ko je zaporedoma počlo troje strelcov.

Okno je bilo odprto nastečaj. Na pragu zrušeno telo se je zganilo in se premaknilo, medtem ko so zunaj na zapahnjena vrata predsobe zaman butali udarci in so se razlegali po hodniku prestrašeni kriki; levica se je oprijemala prsi, iz katerih je brigala kri, desnica pa je vetalala po tleh proti divanu, proti oknu.

Preko sobe začrtana sled krvavih lis je ovila truplji še v smrti objetih z rdečo vezjo in

Preko sobe začrtana sled krvavih lis je ovila truplji še v smrti objetih z rdečo vezjo in

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPEJENJA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizišnice, čamika, knjige, brošurice, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovniškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Come smerne, unijako delo prve vrste

ŠPITE po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILO Upravitelstvo "PROSVETA" 2657 & Lawndale Ave., Chicago